

tekst

SARA VERMEULEN

De Open Oproep is een selectieprocedure waarbij de Vlaams Bouwmeester de publieke opdrachtgever bijstaat in zijn zoektocht naar een kwalitatieve ontwerper.

Dialogoog in vijf talen

© TIM VAN DE VELDE

PLAATS E. Van Dorenlaan 144, Genk
BOUWHEER Stadsbestuur Genk
OPDRACHT OPEN OPROEP
 volledige studieopdracht voor de renovatie en uitbreiding van het Stedelijk Sportcentrum te Genk

ONTWERPTEAMS

- Studio Muoto Architectes
- Stéphane Beel Architecten
- BOB361 Architecten
- tv_BEL! | Ney & Partners
[laureaat]
- Group A

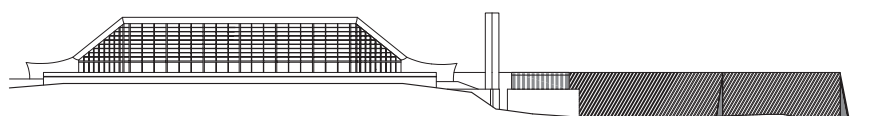
BUDGET 7.740.000 euro
(excl. btw en ereloon)

PROCEDURE 2009-2010

UITVOERING 2010-2012

© TIM VAN DE VELDE

zuidgevel

In de jaren 1970 bouwde de Wit-Russische architect Isia Isgour het Stedelijk Sportcentrum van Genk. Het gebouw, een uitgepuurde betonnen constructie met een schaaldak gevormd volgens een hyperbolische paraboloid, moest het eerste paviljoen worden van een compleet 'sportbos'. Zover is het nooit gekomen, maar het sportcentrum maakte haar ambitie wel ruimschoots waar.

Vandaag, zoveel jaar later, wil de Stad de sporthal renoveren en uitbreiden met onder meer speelvelden en een cafetaria. De actuele normen voor duurzaamheid en toegankelijkheid vormen hierbij de leidraad. Intussen is het gebouw bovendien beschermd als monument. Waar het in deze opdracht dan ook om draait, is de integratie van de uitbreiding in het bestaande, zowel hal als omgeving. En laat deze Open Oproep nu net een kleine staalkaart brengen van de mogelijkheden ter zake.

Een goede analyse van het monument in kwestie vormt telkens het uitgangspunt en het Genkse sportcentrum biedt een overvloed aan dankbare referenties. Isgour bracht alle functies onder in een geprofileerd betonnen sokkel en toverde erbovenop een opvallend, glazen volume met een spectaculaire dakvorm, uitgewerkt door ingenieur André Paduart. Deze tweedeling is een evidente inspiratiebron. Is inspiratie één, dan lopen de conclusies daarom nog niet mooi in de pas.

Studio Muoto Architectes zet naast het bestaande een nieuw gebouw, dat het contrast tussen zware onderbouw en lichte bovenconstructie overneemt in een hedendaagse vormtaal. Oud en nieuw worden met elkaar verzoend door middel van een glazen tussenvoegsel, een klassieker in het genre. Het glas als neutrale intermediair, het is een hardnekkig waanidee, dat de architectenwereld maar niet van zich af lijkt te kunnen schudden.

Ook Stéphane Beel Architecten interpreteert de vormgeving van het monument naar een uitbreiding die beantwoordt aan de hedendaagse normen. Hier geen nood aan tussenvoeg-

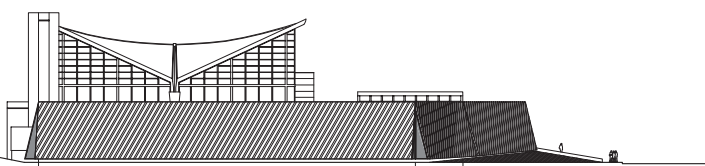
sels of verzoeners, beide gebouwen schurken onbevooroordeeld tegen elkaar aan en gaan resoluut voor een dialoog van gelijken. Het is intussen een beproefd recept in de monumentenzorg maar of dit leidt tot een boeiend verhaal, hangt af van de rijkdom van de interpretatie. Het overnemen van basiselementen, zoals planmatige logica, ritmering van de gevels en het opgelichte dak, gebeurt in dit voorstel op een subtiele manier. In beide gebouwen blijft het andere aanwezig dankzij een strategie van 'wederzijdse zichtbaarheid'.

Een volledig andere aanpak is het kiezen voor de inpassing, vaak ingegeven door een oprechte bewondering voor het bestaande. De houding is er dan één van bescheidenheid, wat bij mindere goden al eens durft te leiden tot beledigende banaliteit. Gelukkig niet zo bij BOB361 Architecten. Zij laten alle aandacht aan de bijzondere bovenstructuur en trekken louter de sokkel door in de uitbreiding. Deze verzelfstandigde sokkel past zich qua schaal in in het bestaande maar krijgt tegelijk een eigen identiteit, ontstaan uit een eigenzinnige vertaling van de bestaande sokkel. De profilering van de gevels wordt een sculpturale uitwerking waarin raamopeningen verwerkt zitten. De horizontale belijning van de betonlagen keert terug in een hedendaags technologische interpretatie.

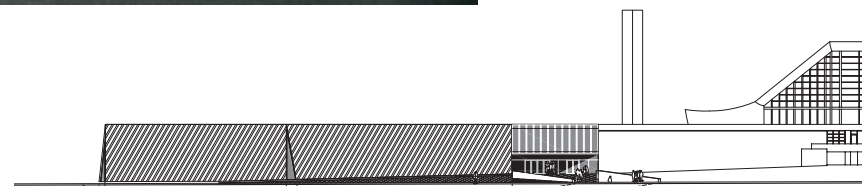
Dan is er de ontwerpfilosofische benadering. Niet het gebouw op zich, niet de vormgeving of detaillering zijn hier basis van het ontwerp maar wel de gehanteerde ontwerpstrategie. Dit moet leiden tot een gebouw dat resoluut hedendaags is, maar zich dankzij een gelijkgezinde aanpak wonderwel

In het ontwerp van Studio Muoto Architectes worden oud en nieuw met elkaar verzoend door middel van een glazen tussenvoegsel

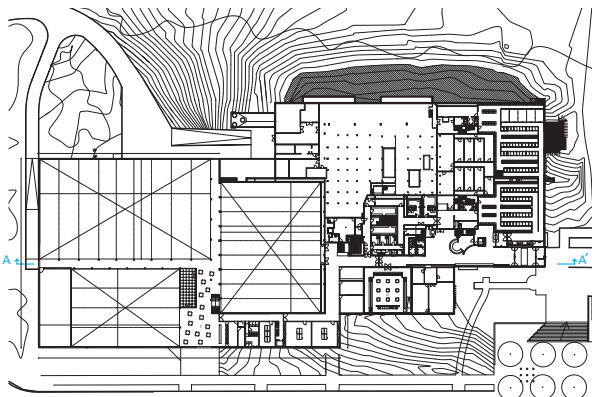
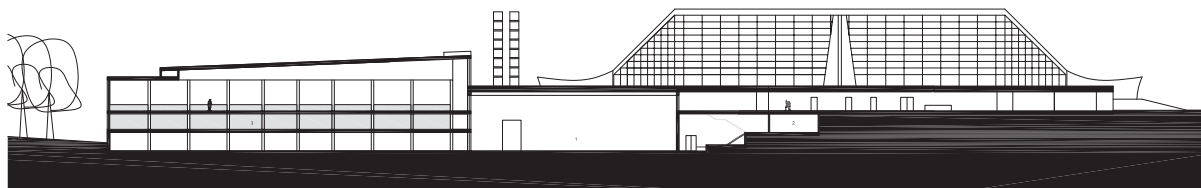
oostgevel

noordgevel

snede AA'

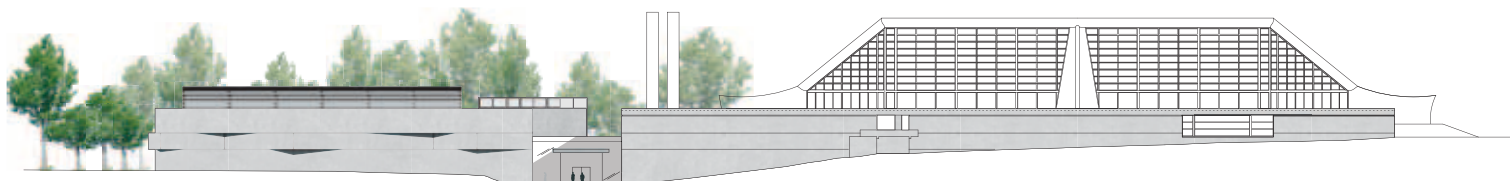
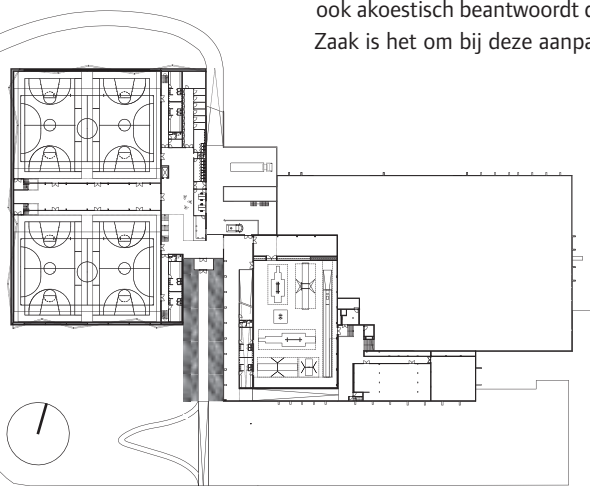
Stéphane Beel Architecten neemt subtiel de basiselementen van het bestaande over, zoals de planmatige logica, de ritmering van de gevels en het opgelichte dak

inpast in het bestaande. De samenwerking tussen architectenbureau tv_BEL! en ingenieursbureau Ney & Partners, een weerspiegeling van de Isgour-Paduartaalliantie, legt de basis voor een dergelijk ontwerpproces. Zij grijpen in de eerste plaats terug naar het campusmodel waarin het sportcentrum moest passen. Vanuit die visie, is het volstrekt ondenkbaar om de uitbreiding gelijk te stellen aan een aanbouw. Hun ontwerp is dan ook een vrijstaand paviljoen dat via de buitenaanleg een geheel vormt met het bestaande. Deze bijkomende ruimte zal doorheen het gebruik verschillende beelden krijgen die de reünie tussen beide gebouwen onderstrept. De voordelen hiervan op het vlak van monumentenzorg zijn mooi meegenomen. Verraderlijker is de keuze van vormgeving voor de nieuwbouw maar ook hier houden de ontwerpers consequent de initiële methodiek aan. De oriëntatie en inplanting is afgestemd op het bestaande gebouw. De vorm vloeit voort uit de functionele eisen van een 'sportcentrum'. Drie speelvelden worden vertaald naar drie gelijke dakgewelven met telkens een breedte van 19 meter. Kleine perforaties zorgen voor zonlicht zonder het risico op verblinding voor de sportbeoefenaars en ook akoestisch beantwoordt de dakvorm aan de gestelde eisen. Zaak is het om bij deze aanpak niet te vervallen in het nieuwe-

babysyndroom. De vraag naar aanpassing van het bestaande gebouw qua duurzaamheid en toegankelijkheid is hiermee immers nog niet beantwoord.

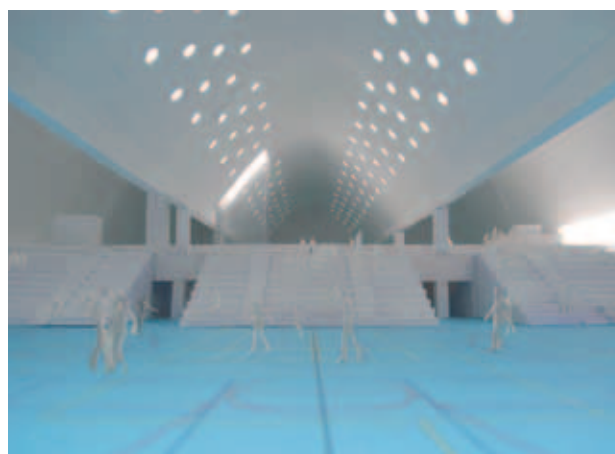
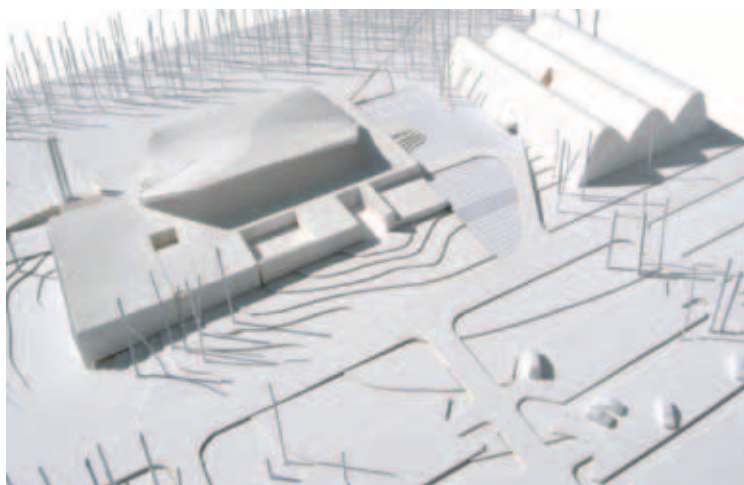
Een laatste mogelijke methode, althans in deze Open Oproep, is deze van de onbevungen vernieuwing. Basis hier vormt een analyse van het gebouw zoals het vandaag functioneert eerder dan hoe het bedacht is. Dit vraagt een gewaagde evenwichtsoefening tussen een respectvolle objectivering van de monumentwaarde en het opleggen van eigen stijlkenmerken en andere dada's. Group A kiest zo voor het remediëren van de huidige kwalen van het gebouw door middel van de gevraagde uitbreiding. Met één omarmende beweging bakenen ze de bouwsite af en gaat het bestaande deel uitmaken van een gloednieuw gebouw met één duidelijke toegang en een antwoord op alle functionele eisen. Verandert het uitzicht van het monument hierdoor drastisch, de oorspronkelijke gevels blijven daarentegen intact. Het worden gewoon deels binnenwanden, wat alvast vanuit energetisch oogpunt interessant is maar ook de beleving van de uitbreiding intensifieert. De nieuwe gevel is functioneel van opzet en neemt de hoogte van de bestaande sokkel over. De ritmering van verticale houten lamellen verwijst naar de verfijnde profilering van het

BOB361 Architecten laat alle aandacht aan de bijzondere bovenstructuur en trekt louter de sokkel door in de uitbreiding

noordgevel

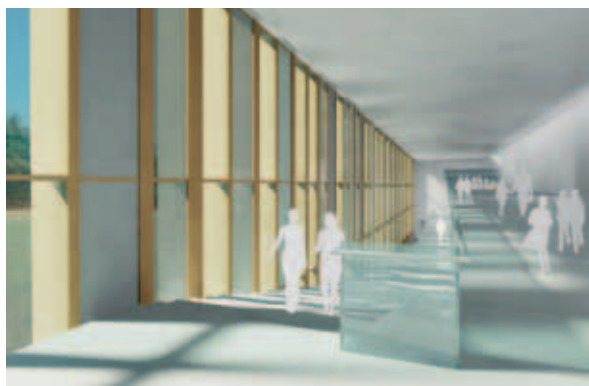
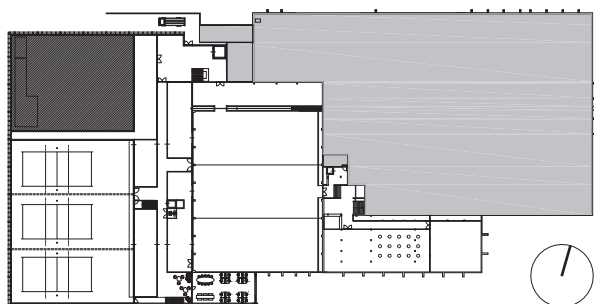
Het ontwerp van architectenbureau tv_BEL! en ingenieursbureau Ney & Partners is een vrijstaand paviljoen dat via de buitenaanleg een geheel vormt met het bestaande

beton, maar lijkt toch vooral de bijzondere binnen-buitensituatie van de uitbreiding te benadrukken. De link met de omringende bomen is immers snel gelegd.

Eén gebouw, vijf verschillende interpretaties. Het moge duidelijk zijn dat er niet zoiets bestaat als de juiste ontwerpmethodiek. Maar eens gekozen, vormt het consequent doorzetten de sleutel tot succes. In de vertaling van concept naar materie zijn immers nog veel hindernissen te nemen.

Het moge duidelijk zijn dat er niet zoiets bestaat als de juiste ontwerpmethodiek. Maar eens gekozen, vormt het consequent doorzetten de sleutel tot succes.

Het ontwerp van Group A bakent met één omarmende beweging de bouwsite af en zo gaat het bestaande deel uitmaken van een gloednieuw gebouw met één duidelijke toegang